

Veiligheidsbeleid Lorentz Lyceum

Inhoudsopgave

Onze school	3
<i>Visie</i>	3
<i>Kernwaarden</i>	3
<i>Huidige situatie</i>	4
Sociale veiligheid	4
<i>Pesten</i>	4
<i>Cyberpesten</i>	5
<i>Discriminatie</i>	6
<i>GSA (gender & sexuality alliance)</i>	6
Maatschappelijke veiligheid	6
<i>Alcohol en drugs</i>	6
<i>Huiselijk geweld en mishandeling</i>	7
Fysieke veiligheid	7
<i>Monitoring leerlingen</i>	7
Bijlage 1 Pestprotocol	9
<i>Preventie</i>	9
<i>Driehoeksgesprek</i>	10
<i>Monitoring leerlingen</i>	10
<i>Aandacht voor verschillen</i>	10
Stappenplan bij peestsituaties	10
<i>Eerste actie: bespreken en onderzoeken</i>	10
<i>Tweede actie: Advies formuleren</i>	11
<i>Derde actie: maatregelen</i>	11
<i>Vierde actie: monitoren</i>	12
Ordemaatregelen	12
Rollen in de school	13
Communicatie	14
Bijlage 2 Vormen van pesten	17
Bijlage 3 Rollen bij het pesten	18
Bijlage 4 anti pestcontract	21

Bijlage 5 social media code.....	22
Bijlage 6 Protocol alcohol en drugs.....	23
Bijlage 7 Meldcode Huiselijk Geweld.....	24
Bijlage 8 ondersteuningscarrousel.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 9 Schema pestsituaties	28
Bijlage 10 De 5 sporen aanpak	29
Bijlage 11 No blame aanpak	31
Bijlage 12 Routekaart ondersteuning	40

Onze school

Het Lorentz Lyceum is een school waar onderwijs wordt geboden op havo, vwo en gymnasiumniveau. Ook heeft de school een aparte afdeling voor onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen (OPUS). In ons gebouw dat sinds 2020 is gevestigd naast het station van Arnhem-Zuid aan de Metamorfoseallee komen dagelijks ongeveer 1000 leerlingen samen. De school heeft daarnaast ongeveer 80 medewerkers die verschillende functies in de school bekleden.

Visie

Onze visie op leren en ontwikkelen luidt: *leren is een actief, sociaal en betekenisvol proces. In dat proces richten wij ons op persoonlijke groei (ik ben mijzelf, ik wil leren en ik heb het vertrouwen dat ik kan groeien), betekenis (wat ik leer is betekenisvol voor mij en de wereld waarin ik wil leren), relatie (we gaan met een positieve intentie, zorgzaam en respectvol met elkaar om), ontdekken (we gaan op zoek naar en staan open voor nieuwe ervaringen en inzichten) en ontwikkelen (we creëren een omgeving waarin onze kwaliteiten en mogelijkheden tot ontwikkeling kunnen komen).*

Deze visie vertegenwoordigt onze houding ten opzichte van veiligheid. Positieve intentie en zorgzaam en respectvol met elkaar omgaan versterken de veiligheid binnen de school.

Kernwaarden

Onze kernwaarden zijn:

Ken jezelf

Iedereen is uniek. Ik heb vertrouwen in mijzelf, ik mag fouten maken en ik ontdek en ontwikkel mijzelf in een veilige omgeving. Ik heb invloed op mijn eigen ontwikkelingen vraag en vind de ondersteuning die ik nodig heb.

Verbind verschillen

Ik ben betrokken bij de wereld, waarvoor we met elkaar verantwoordelijk zijn. Door samen te werken, respect te hebben, nieuwsgierig te zijn en het kennen van mijzelf en de ander, komen we verder en leren we meer. We zijn het niet altijd met elkaar eens, dat hoeft ook niet, zo lang we open staan voor elkaar.

Ontdek de wereld

Ik sta open voor nieuwe ervaringen. Ik durf risico te nemen omdat ik vertrouw op mijn (zelf)kennis en vaardigheden. Ik verleg mijn grenzen op sociaal en academisch vlak en draag bij aan een duurzame wereld. Ik voel me thuis in uiteenlopende (internationale) situaties met een diversiteit aan mensen.

De bovenstaande kernwaarden bevatten verschillende elementen waarin we onze houding ten aanzien van veiligheid willen benadrukken. Leerlingen leren zichzelf kennen in een veilige omgeving. We geven aan dat we ons beseffen dat in een complexe wereld met een diversiteit aan meningen het des te meer van belang is dat we ons realiseren dat we het niet met elkaar eens hoeven te zijn en toch respect kunnen hebben voor elkaar.

In ons schoolplan hebben we daarnaast de ambitie *Samen één community* opgenomen. Bij deze ambitie geven we aan dat we vanuit een positieve houding met elkaar omgaan en samen de verantwoordelijk zijn voor de sfeer in onze school. Leerlingen en collega's voelen zich veilig en thuis, iedereen mag zichzelf zijn. Deze ambitie sluit daarmee goed aan bij de herziening van ons veiligheidsbeleid.

Huidige situatie

Ons huidige anti pestprotocol is geschreven in 2018 en dit voorstel betreft een herziening. Daarnaast willen wij het nieuwe veiligheidsbeleid laten aansluiten bij ons schoolplan.

De monitor sociale veiligheid van 2021-2022 laat een kleine daling zien ten aanzien van de beleving van veiligheid op school.¹ In gesprekken met de leerlingenraad en de klankbordgroep is gesproken over deze daling. Leerlingen geven terug dat door de periode van corona leerlingen meer afstand van elkaar hebben, hierdoor voelt een groep niet altijd veilig. Online is er meer 'onzichtbaar' contact – leerlingen verbinden zich via verschillende media met elkaar. Dit heeft een dubbel effect. Enerzijds is er meer contact anderzijds is er geen externe controle op het contact waardoor leerlingen soms ook negatieve ervaringen opdoen. Herziening van het veiligheidsbeleid kan bijdragen aan het vergroten van de veiligheid in- en om de school.

Sociale veiligheid

Bij sociale veiligheid staat voorop dat iedereen zich veilig kan voelen in de school. Om deze veiligheid te waarborgen spelen verschillende personen een rol. De leerlingen zien dagelijks docenten in de klas, de docent is verantwoordelijk voor het bieden van een veilig leerklimaat in de klas. Leerlingen hebben naast verschillende vakdocenten ook een mentor. De mentor is verantwoordelijk voor zowel het individuele gevoel van veiligheid van de leerling als voor het bewaken van de veiligheid in de mentorklas. In de pauzes kunnen de leerlingen overal in het gebouw pauzeren. Tijdens de pauzes houden de conciërges, ondersteund door stewards, zicht op de veiligheid in de school. Als een leerling zich niet veilig voelt kan de leerling dit aangeven bij een van de bovenstaande personen.

Pesten

Sociale onveiligheid kan samenhangen met pesten. Onder pesten verstaan wij dat een leerling systematisch wordt bedreigd en geïntimideerd met als doel de leerling fysiek of mentaal te kwetsen. Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste (onzekerheid, faalangst, depressie) en de pester (problemen met sociale relaties). Op het Lorentz Lyceum wordt pesten op geen enkele manier geaccepteerd.

---

¹ Havo 2020-2021 9,7 naar een 9,4 in 2021-2022, tov vergelijkbare scholen in Nederland scoorden we in 2020-2021 boven het gemiddelde +0,3. In het schooljaar 2021-2022 scoren we gelijk aan het landelijk gemiddelde voor vergelijkbare scholen 9,4.

Vwo 2020-2021 9,7 naar een 9,4 in 2021-2022, tov vergelijkbare scholen in Nederlands scoorden we in 2020-2021 gelijk aan het landelijk gemiddelde. In het schooljaar 2021-2022 scoren we lager -0,1 dan het landelijk gemiddelde voor vergelijkbare scholen 9,5.

We maken op het Lorentz Lyceum daarom gebruik van een pestprotocol dat te vinden is in de bijlage van dit document.² Als u meer wil weten over hoe wij op het Lorentz Lyceum omgaan met pesten kunt u hier specifieke informatie vinden. Zo vindt u hierin een overzicht van verschillende vormen van pesten,³ signalen die u kan opmerken als er sprake is van pesten, rollen die uw kind kan spelen bij het pesten⁴ en hoe wij als school handelen als er sprake is van een pestincident.

In de school tekenen de leerlingen van de eerste klas het antipestcontract.⁵ Dit contract geldt voor de hele groep en heeft als doel dat alle leerlingen zich via het contract zich bewust worden van het gedrag dat niet wordt geaccepteerd, maar ook welk gedrag wenselijk is om pesten te stoppen (of te voorkomen).

Het lastige van pestgedrag is dat het vaak niet goed zichtbaar is. Veelal wordt pestgedrag niet opgemerkt. Slachtoffers vertellen thuis of op school niet altijd wat er gebeurt. Voor een docent is het moeilijk om in te schatten hoe groot het probleem is. De komst van social media heeft dit nog lastiger gemaakt. Ongewenst gedrag wordt ook niet altijd opgemerkt als pestgedrag. Het is van wezenlijk belang voor onze leerlingen een veilige omgeving te creëren waarin zij vrij kunnen spreken over wat hen dwars zit. Door als ouders/verzorgers samen te werken met de mentor, veiligheidscoördinator en de leerlingen in de school streven we naar een school waarin pesten tot een minimum wordt beperkt en waarin we adequaat optreden als er wel sprake is van pesten.

We adviseren u dan ook om met uw kind in gesprek te gaan als uw kind mogelijk wordt gepest of zelf pest. De mentor kan op school ondersteunen bij het bespreekbaar maken van pesten en/of pestgedrag.

Cyberpesten

Omdat het bij cyberpesten gaat om digitaal pesten is er weinig zicht op. Leerlingen hebben contact met elkaar op diverse fora en sociale netwerken. Slachtoffers van cyberpesten worden daarnaast vaak anoniem gepest. Cyberpesten kan daarnaast overal en altijd plaatsvinden. Cyberpesten kan daarmee op school plaatsvinden maar vooral ook buiten school. Cyberpesten komt op verschillende manieren voor. In de meeste gevallen gaat het om vervelende teksten/berichten via chatprogramma's. Beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens worden via social media verspreid om een leerling zwart te maken of te kwetsen. De impact van cyberpesten is over het algemeen groot omdat met deze manier van pesten in een keer een grote groep andere personen wordt bereikt. Omdat de personen die cyberpesten vaak anoniem blijven zien we dat de uitingen grof kunnen zijn. De verschillende vormen van cyberpesten zijn in de bijlage opgenomen.

Vanwege het ongrijpbare karakter van cyberpesten wordt op het Lorentz Lyceum op verschillende manieren aandacht besteed aan deze manier van pesten. We hebben als school een sociale media code met elkaar afgesproken⁶ (zie bijlage). De sociale media code

---

² Bijlage 1 Pestprotocol

³ Bijlage 2 Vormen van pesten

⁴ Bijlage 3 Rollen bij pesten

⁵ Bijlage 4 Anti pestcontract

⁶ Bijlage 5 Social media code

bevat gedragsregels die met elkaar zijn afgestemd om leerlingen ervan bewust te laten worden wat de regels zijn ten aanzien van sociale media. In de leerlijn van het mentoraat wordt mediawijsheid een van de vaardigheden waarbij er aandacht is voor hoe om te gaan met social media. Voor ouders wordt jaarlijks een ouderavond georganiseerd waarin omgang met social media wordt besproken.

Omdat cyberpesten ook vaak buiten school plaatsvindt is het voor u als ouder/verzorgers goed om thuis ook te spreken over hoe social media op een verantwoorde wijze kan worden gebruikt. Als er sprake is van cyberpesten is het van belang om hierover gegevens te verzamelen. Pestgedrag op social media kan worden vastgelegd (en bewezen) door screenshots te maken en berichten te bewaren. Ook bij deze vorm van pesten is het van groot belang om als ouders/verzorgers met uw kind in gesprek te gaan en school te betrekken. De mentor als het leerlingen betreft in de mentorklas en coördinator als er ook sprake is van online pestgedrag waarbij leerlingen uit andere klassen/jaarlagen bij betrokken zijn. Ook bij cyberpesten wordt de veiligheidscoördinator betrokken.

Discriminatie

Hoewel discriminatie gezien kan worden als een vorm van pesten is het van belang te weten dat discriminatie binnen het wettelijk kader strafbaar is. We volgen bij een klacht van discriminatie in eerste instantie het pestprotocol. We winnen als school ook advies in bij de MDP (meldpunt discriminatie en pesten). Dit meldpunt geeft advies en voorlichting over vervolgstappen die we in de school kunnen nemen om discriminatie tegen te gaan en te stoppen.

GSA (gender & sexuality alliance)

Op het Lorentz Lyceum is een GSA actief. Op school betreft een groep leerlingen lhbti+ en niet lhbti+ leerlingen die zich inzetten om het Lorentz Lyceum een school te laten zijn waarin iedereen zichzelf kan zijn, ongeacht seksuele oriëntatie of genderidentiteit. De GSA organiseert activiteiten in de school voor alle leerlingen vaak samen met de leerlingenraad. Het is een groep waarbij inclusie de het doel is.

Maatschappelijke veiligheid

Maatschappelijke veiligheid verwijst naar de veiligheid die de leerling in de context van de driehoek school, omgeving en thuis ervaart. Maatschappelijke veiligheid gaat daarmee om thema's waarin de school een rol speelt, maar altijd in samenhang en samenwerking met thuis en/of omgeving. Onder omgeving vallen ook politie/wijkteams.

Alcohol en drugs

Het gebruik, bezit en handel in alcohol, drugs en/of medicijnen die niet aantoonbaar door een arts zijn voorgeschreven binnen de school is verboden. Ook op schoolfeesten geldt een zero tolerance beleid. Bij schoolfeesten wordt door docenten actief gecontroleerd op het gebruik van alcohol door middel van alcoholtests. Daarnaast mogen tassen worden gecontroleerd. Het Lorentz Lyceum zet actief in op preventie en voorlichting over drugs en alcohol. Het protocol alcohol en drugs bevindt zich in de bijlage.⁷

---

⁷ Bijlage 6 Protocol Alcohol en drugs

In verschillende jaarlagen wordt aandacht besteed aan het gebruik van alcohol en drugs.

- In de tweede klas bieden we in het kader van preventie en theaterstuk aan over het gebruik van alcohol en drugs en de rol van peer pressure bij de vorming van een drugsnetwerk.
- In de derde klas verzorgt AM support een voorlichting drugs en alcohol met daarbij ook voornamelijk aandacht voor veiligheid en de samenhang tussen gebruik en peer pressure.
- In de vierde klas is er eveneens een interactief theaterstuk en hebben we de mogelijkheid om via Iriszorg lesspellen aan te bieden in de mentorlessen gericht op het actief verkennen van iemands grenzen ten aanzien van alcohol en drugs.
- Voor ouders/verzorgers is er een online ouderavond aangeboden vanuit Iriszorg.

Huiselijk geweld en mishandeling

Het Lorentz Lyceum volgt bij vermoedens van huiselijk geweld en/of mishandeling de landelijke meldcode die hiervoor is ontwikkeld. We verstaan onder huiselijk geweld: het (dreigen met) geweld door iemand uit de huiselijke kring. Bij geweld gaan we dan uit van fysiek, seksueel of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer. Hieronder valt ook eer- gerelateerd geweld. De huiselijke kring van de leerling bestaat uit ouders/verzorgers, overige gezinsleden/familieleden en huisgenoten. Omdat we als school uitgaan van de bestaande meldcode verwijzen wij naar de bijlage waarin het protocol rondom de meldcode is opgenomen.⁸

Voor ouders/verzorgers is van belang dat in de school aandacht is voor de signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het doel en de inhoud van de meldcode staat beschreven in het protocol. Bij alle stappen waarbij vermoedens van huiselijk geweld of mishandeling worden onderzocht worden ouders/verzorgers geïnformeerd over zorgen en signalen.

Fysieke veiligheid

Het Lorentz Lyceum benut de materiële voorzieningen zoals sloten, hekken, kluisjes en camera's zodanig dat deze worden ingezet om personen en eigendommen te beschermen. We streven ernaar de toegang tot de school en het schoolterrein zo in te richten dat we zicht hebben op wie de school betreedt. De school heeft een ontruimingsplan en getrainde BHV medewerkers in de school. De ploegleider BHV is verantwoordelijk voor het aansturen van het BHV team. In de school hebben wij op diverse plekken camera's hangen. Beelden die door de camera's worden gemaakt worden alleen geraadpleegd als er sprake is van een verdachte situatie. De beelden worden vervolgens gewist. We houden ons hierbij aan de daarvoor geldende afspraken die binnen Quadraam zijn gemaakt.

Monitoring leerlingen

Het doel van een veiligheidsbeleid is dat leerlingen zich in en om de school veilig kunnen voelen. Op verschillende manieren houden we in de school zicht op deze veiligheid. De mentor is voor de leerlingen het eerste aanspreekpunt. De leerling kan in gesprek met de mentor bepalen welke stappen er nodig zijn om het gevoel van veiligheid te herstellen.

---

⁸ Bijlage 7 Meldcode huiselijk geweld

Hierbij worden ouders ook betrokken. Als ouder kan ook met de mentor contact worden gezocht als er thuis vermoedens zijn dat de leerling niet goed in zijn/haar vel zit en/of als er sprake is van pesten. In het driehoeksgesprek met ouders, mentor en leerling kan de veiligheid ook worden besproken. De mentor kan verwijzen naar het ondersteuningsteam of veiligheidscoördinator, maar houdt ook zicht op de ontwikkeling van de leerling.

De leerling kan daarnaast in gesprek met de veiligheidscoördinator. De veiligheidscoördinator helpt de leerling met het zetten van de juiste stappen richting ondersteuning en/of helpt bij het bespreekbaar maken van pestgedrag. Hierbij wordt ook vaak de coördinator van de jaarlaag betrokken. De veiligheidscoördinator legt in SOM vast als er een gesprek met de leerling is gevoerd ten aanzien van de veiligheid.

Als een leerling de behoefte voelt om te spreken met iemand anders dan kan de leerling ook in gesprek met de interne vertrouwenspersoon. In de school zijn dat Dhr. de Goede, Dhr. Hermesen en Mevr. de Boer. De vertrouwenspersoon kan laagdrempelig worden benaderd en kan in vertrouwen met de leerling in gesprek. Alleen als er sprake is van aantasting van de lichamelijke of psychische integriteit van de leerling zal de interne vertrouwenspersoon hulp inschakelen via het ondersteuningsteam.

Bijlage 1 Pestprotocol

Het pestprotocol is de handelingswijze bij pestsituaties en daarmee een verklaring dat het Lorentz Lyceum pestgedrag onder geen voorwaarde accepteert. Het pestprotocol kan alleen functioneren als het aan een aantal voorwaarden voldoet.

1. Pesten moet als een maatschappelijk probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen, docenten, ondersteunend personeel, ouders, leerlingen en externe partijen.
2. De school dient actief te zijn in het scheppen van een veilig leef-, leer en-werkklimaat waarbinnen elke vorm van pestgedrag onacceptabel is en als zodanig wordt behandeld.
3. Het kunnen signaleren van en een duidelijke stelling innemen tegen pestgedrag door medewerkers van het Lorentz Lyceum is van essentieel belang.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het stappenplan).
5. De school ontwikkelt preventieve (les)activiteiten om leerlingen en andere betrokkenen bewust te laten worden van de gevolgen van pesten en pestgedrag te voorkomen.

Preventie

Elk jaar besteden mentoren in de eerste periode in hun mentorlessen op verschillende wijze, afhankelijk van leerjaar, aandacht aan pesten en de gevolgen daarvan. In de eerste klas besteden we extra aandacht aan mediawijsheid in de mentorlessen. Vanuit de internationale vaardigheden komt social media ook aan bod bij het onderdeel communiceren.

De eerste klassen krijgen in de eerste periode een korte presentatie van de veiligheidscoördinator over veiligheid, waar je je kunt melden als je pestgedrag tegenkomt en wat pestgedrag kan aanrichten in het algemeen. De leerlingen tekenen dan ook het anti-pest-contract waarin deze verklaren respectvol om te gaan met medeleerlingen.

De schoolregels, die zijn opgesteld voor alle leerlingen, passen in dit beleid. De zes uitgangspunten zijn, als leerling van het Lorentz lyceum

Als leerling op het Lorentz

1. Respecteer ik anderen en laat iedereen zichzelf zijn
2. Accepteer ik geen pestgedrag
3. Ben ik actief bij de les betrokken
4. Houd ik me aan de social mediacode
5. Houd ik de school schoon en pauzeer ik daar waar het mag
6. Houd ik contact met de mensen om mij heen

Tijdens de coronaperiode maar ook daarvoor hebben we als school gezien dat pesten steeds meer 'onzichtbaar' plaatsvindt op social media. Dit is ook een van de redenen dat we mediawijsheid terug laten komen in mentorlessen en tevens een interactieve ouderavond organiseren voor ouders over dit thema. Zicht krijgen op het (pest)gedrag op sociale media is hierbij het hoofddoel.

Driehoeksgesprek

Elke leerling voert twee keer per jaar met zijn mentor en ouders een driehoeksgesprek waarin de leerling zijn eigen ontwikkeling, wensen en welbevinden presenteert. De leerling krijgt hierdoor meer invloed op zijn/haar leerproces en tijdens dit gesprek staat de samenwerking tussen ouders, leerlingen en de school centraal. In deze gesprekken kunnen gezamenlijke afspraken worden gemaakt om pestgedrag tegen te gaan. De gesprekken hebben dan ook een signaalfunctie en met behulp van deze gesprekken kan snel en adequaat actie worden ondernomen.

Monitoring leerlingen

We richten ons op de ontwikkeling van de leerling door te kijken naar cognitieve, executieve en sociaal-emotionele ontwikkeling. Door actief te signaleren hoe de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen verloopt signaleren we sneller pestgedrag en krijgen we ook zicht op pesters. Leerlingen die hierin opvallen kunnen gericht worden ondersteund door mentoren en aan de hand van de ondersteuningscarrousel⁹ die we op het Lorentz Lyceum hebben ingericht. De trainingen die via de ondersteuningscarrousel worden aangeboden dienen ook als preventieve aanpak tegen pesten.

Aandacht voor verschillen

Sinds het schooljaar 2020-2021 wordt nauw samengewerkt met AM support. Twee jongerenwerkers zijn verspreid over de week op school aanwezig en gaan gesprekken aan met leerlingen. Zij zijn scherp op signaleren van pesten en discriminatie en richten zich op jongeren die tegen interculturele problematiek aanlopen. Ook begeleiden de jongerenwerkers leerlingen die door mentoren en het zorgteam worden gesignaleerd waarbij sprake is van pestgedrag, intimidatie of groepsdruk.

Stappenplan bij peestsituaties

Als er ondanks de preventie toch een peestsituatie ontstaat, doorlopen we de volgende vier stappen zoals hieronder zijn beschreven. De stappen hebben we verwerkt, ook in een schema.¹⁰

Eerste actie: bespreken en onderzoeken

- Mentor, jaarlaagcoördinator, veiligheidcoördinator en zo nodig het ondersteuningsteam worden op de hoogte gebracht.
- Veiligheidscoördinator onderzoekt toedracht en spreekt samen met de jaarlaagcoördinator de betrokken leerlingen. Belangrijke onderwerpen voor het gesprek zijn:
  - *Wat er is gebeurd?*
  - *Wie er bij betrokken zijn op school, in de klas of buiten de school?*
  - *Hoe wordt er gepest (fysiek, verbaal, cyberpesten)?*
  - *Wanneer gebeurt het voornamelijk en hoe lang speelt het al?*

---

⁹ Bijlage 8: Ondersteuningscarrousel

¹⁰ Bijlage 9: stappenplan peestsituaties

- Met de leerling wordt besproken wat zijn of haar wensen zijn en welke stappen er eventueel genomen kunnen worden. Er is altijd sprake van hoor en wederhoor. Veiligheidscoördinator of jaarlaagcoördinator bespreekt voorval met ouders.

Doel van deze stap is dat alle informatie bekend is.

Tweede actie: Advies formuleren

- Na met alle betrokkenen gesproken te hebben wordt door de veiligheidscoördinator een advies gegeven over maatregelen of een stappenplan voor betrokken leerlingen aan coördinator en schoolleiding. Er kunnen verschillende methodes worden gebruikt, de Vijf sporen aanpak¹¹ of de No blame methode¹². In het advies is ook informatie meegenomen van de mentor en/of het ondersteuningsteam.
- De jaarlaagcoördinator bepaalt in eerste instantie de maatregel en/of het stappenplan, is de situatie heel ernstig dan doet de schoolleiding dit.

Doel van deze stap is het komen tot een helder en eenduidig advies.

Het contact met ouders wordt zo snel mogelijk gelegd.

Tijdens deze 2 stappen en op enig ander moment is het mogelijk dat consult wordt gevraagd aan de politie, meldpunt discriminatie of een andere instantie.

Ouders worden van de situatie op de hoogte gebracht, welke stappen en maatregelen de school neemt. Ouders worden hierin ook betrokken omdat zij eindverantwoordelijk zijn wanneer het om hun kind gaat. Daarnaast kunnen ouders worden doorverwezen naar externe instanties indien dat nodig is.

Derde actie: maatregelen

Hulp aan gepeste of pester

- Gesprekken met mentor en/of ondersteuningsteam
- Deelname ondersteuningscarrusel
- Gesprekken interne contactpersoon
- Inschakelen ZAT-overleg
- Doorverwijzing naar externe hulpverlening, bijvoorbeeld psycholoog
- *Straf voor pester*
- Interne ordemaatregel
- Externe ordemaatregel

Doel van deze stap is passende straffen geven en hulp bieden.

---

¹¹ Bijlage 10: 5 sporen aanpak

¹² Bijlage 11: No Blame methode

Vierde actie: monitoren

- Veiligheidscoördinator zorgt voor verslaglegging
- Mentor bewaakt groeps sfeer in de klas en voert gesprekken met betrokken leerlingen. Informeert zo nodig (veiligheids)coördinator.
- Veiligheidscoördinator en jaarlaagcoördinator monitoren verloop.

Doel van deze stap is een goede nazorg en een veilige omgeving.

Ordemaatregelen

Ordemaatregelen zijn moeilijk te vatten in een protocol, er is altijd sprake van maatwerk omdat er veel verschillende vormen zijn. Bovendien zullen we door onze no blame aanpak niet direct overgaan op strafmaatregelen. Daarnaast spelen intensiviteit, herhaling en lange termijn impact ook een rol in de bepaling van de ordemaatregel. Hieronder staan de globale richtlijnen die we hanteren.

1^e keer pesten

Wanneer een leerling zich voor het eerst schuldig maakt aan pestgedrag, zal hij of zij een verslag schrijven over pesten als onderwerp. Het verslag wordt in de mediatheek of bij de coördinator geschreven en gaat mee naar huis om het met de ouders te bespreken en het nadien door de ouders te laten ondertekenen.

2^e keer pesten

Als een leerling een tweede keer pestgedrag laat zien dan staat hiervoor een interne ordemaatregel. De inhoud en de duur van deze maatregel wordt door de coördinator bepaald. Voor die tijd wordt de leerling de toegang van lessen ontzegd.

3^e keer pesten

Als een leerling een derde keer pestgedrag laat zien dan staat hiervoor een externe ordemaatregel. De toegang tot de lessen wordt ontzegd en de leerling wordt bij de schoolinspectie gemeld. Daarnaast zal de situatie besproken worden met het ondersteuningsteam in samenwerking met de wijkcoach of wijkagent om verder maatregelen te nemen of afspraken te maken.

4^e keer pesten

Als een leerling een vierde keer pestgedrag laat zien dan betekent dat hij of zij in principe niet meer op school te handhaven is. De situatie wordt besproken met de directie en het Zorg Advies team. Uiteraard is dit maatwerk maar verwijdering of overplaatsing naar een andere school is dan op z'n plaats.

Rollen in de school

De mentor

Voor ouders en leerlingen is de mentor het eerste aanspreekpunt. De mentor besteedt bijzondere aandacht aan sfeer en onderlinge omgang in de groep en probeert daar door gesprekken, activiteiten en dergelijke in positieve zin op te sturen. Bij conflicten bemiddelt de mentor en houdt systematisch eigen ervaringen en die van collega's bij om zo tot gerichte advisering te kunnen komen met betrekking tot de schoolse- en sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen. De mentor zorgt ook voor een goede overdracht.

Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Vervolgens praat de mentor met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid iedereen heeft (zie rollen bij pesten).

Daarnaast heeft de mentor een signaleerfunctie, via individuele gesprekken, observaties of het driehoeksgesprek.

De coördinator

De jaarlaagcoördinator coördineert de begeleiding van alle leerlingen in die jaarlaag en is het eerste aanspreekpunt voor mentoren en het tweede aanspreekpunt voor de leerlingen.

Bij een pestsituatie heeft de coördinator overleg met de mentor of de veiligheidscoördinator. Zo nodig spreekt hij of zij met de gepeste en de pester zeker als het gaat om een herhaling of als het pesten het klassenverband overstijgt.

De coördinator stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van herhaling van dit gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.

De veiligheidscoördinator

Op het Lorentz Lyceum is de veiligheidscoördinator een vast aanspreekpunt voor leerlingen, docenten, mentoren, coördinatoren en de directie wanneer het gaat om veiligheid op school.

- De veiligheidscoördinator surveilleert in gangen en de aula.
- De veiligheidscoördinator handelt preventief en indien noodzakelijk repressief;
- De veiligheidscoördinator doet bij pestsituaties onderzoek naar en voert gesprekken met de betrokken partijen om alle informatie boven tafel te krijgen en een advies te geven over een plan van aanpak;
- De veiligheidscoördinator is een van de contactpersonen voor de politie en meldpunt discriminatie.
- De veiligheidscoördinator stuurt schoolstewards aan die op het Lorentz Lyceum stage lopen in het kader van hun opleiding tot beveiliging

Interne vertrouwenspersoon

Op het Lorentz Lyceum hebben wij drie vertrouwenspersonen. Mevr. de Boer, Dhr. Hermens en Dhr. de Goede. Leerlingen kunnen bij hen terecht als er zaken spelen waarvan de leerling aangeeft dit niet met de mentor te kunnen/willen bespreken. De interne vertrouwenspersoon gaat in gesprek met de leerling en behandelt dat wat wordt besproken

vertrouwelijk tenzij er sprake is van een situatie waarbij de leerling of zijn/haar omgeving in gevaar is. Als dit aan de orde is wordt eerst het zorgteam betrokken.

Externe vertrouwenspersoon

Binnen de stichting Quadraam hebben wij ook een externe contactpersoon, mevrouw N. Broekhuis. Zij gaat vertrouwelijk om met klachten die worden ingediend door ouders.

Communicatie

Gesprek pester

Wanneer gesprekken met de pester gevoerd worden, heeft dit meerdere doelen. Ten eerste het confronteren van de pester met het vertoonde gedrag. Ten tweede mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen (eventueel doorverwijzen naar mentor, ondersteuningsteam of ZAT). Ten derde duidelijke voorlichting geven over het vervolgtraject bij herhaling van pestgedrag en de eventuele consequenties die daarop kunnen volgen.

Gesprek slachtoffer

Wanneer de gesprekken met het slachtoffer gevoerd worden, wordt er eveneens gekeken naar eventueel sociaal gedrag waardoor de gepeste een makkelijker doelwit kan vormen voor de pesters. Vervolgens wordt gevraagd naar de wensen van de betreffende persoon en gekeken naar een oplossing voor het probleem.

De veiligheidscoördinator confronteert indien mogelijk verschillende partijen met elkaar door middel van een hoor en wederhoor gesprek.

De betrokkenen kunnen hun ervaringen en gevoelens met elkaar delen met het doel de situatie op te lossen. Er worden duidelijke afspraken gemaakt wat betreft omgangsvormen. Ouders worden continue betrokken in het proces.

De veiligheidscoördinator zorgt voor goede verslaglegging en plaatst dit eventueel in het leerlingvolgsysteem. Dit zorgt ervoor dat de informatie ook voor anderen toegankelijk is bijvoorbeeld de orthopedagoog en de ondersteuningscoördinator.

Het ondersteuningsteam

In het ondersteuningsteam team, werken professionals van school en hulpverlening nauw met elkaar samen om problemen van leerlingen op te lossen. Daarbij leveren ze advies op maat om de aanpak op school en thuis goed op elkaar af te stemmen.

Op het Lorentz Lyceum bestaat het ondersteuningsteam uit:

- Ondersteuningscoördinator(en)
- Jaarlaagcoördinator en eventueel de mentor
- Veiligheidscoördinator
- Orthopedagoog
- Wijkcoach
- Psycholoog
- RT-er
- Stagiaires

Bij situaties waar sprake is van pestgedrag, kan het ondersteuningsteam worden ingezet om leerlingen of klassen te ondersteunen. Zij kunnen ook doorverwijzen. Hoe de ondersteuningsstructuur werkt, staat beschreven in het schema ondersteuningsstructuur¹³

Het Zorg Advies Team (ZAT) bestaat uit de volgende functionarissen:

- Ondersteuningscoördinatoren
- Orthopedagoge
- Schoolarts
- RBL (Leerplicht)
- Wijkcoach
- Indien noodzakelijk bevonden andere externen zoals wijkagent en/of hulpverleningsinstanties.

Bij de bespreking worden de ouders uitgenodigd en indien mogelijk ook de leerling.

De conrector

De conrector werkt nauw samen met de jaarlaagcoördinatoren, veiligheidscoördinator en mentoren. De conrector komt in beeld wanneer gesprekken met de coördinator niet het gewenste resultaat opleveren of wanneer een leerling zijn of haar gedrag niet verandert. De conrector maakt duidelijke afspraken met de betreffende leerling en bespreekt de consequenties van eventuele herhaling.

Mochten bepaalde situaties onhandelbaar zijn, overlegt de conrector met de rector welke vervolgstappen genomen dienen te worden.

De rector

Wanneer peestsituaties een veelomvattend en ernstige vorm aannemen, komt de rector in beeld. Hij kan besluiten externe ordemaatregelen op te leggen.

Zorgplicht school

In Nederland hebben scholen een zorgplicht tegenover leerlingen. Deze zorgplicht is een inspanningsverplichting en geen resultaatverplichting. Op het gebied van pesten betekent dit dat scholen voldoende maatregelen moeten nemen om pesten te voorkomen, maar er kan niet worden verwacht dat scholen pesten volledig kunnen uitbannen. Op 1 augustus 2015 is het [wetsvoorstel](#) Sociale Veiligheid op School in werking getreden, waarin staat dat scholen nu ook de verplichting hebben om:

1. Een erkend anti-pestprogramma te gebruiken dat voldoet aan de wettelijk criteria.
2. Een vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator hebben
3. De veiligheid en welbevinden van leerlingen op school te monitoren.

De rector is binnen een school de eindverantwoordelijke en vormt samen met de conrectoren de schoolleiding.

---

¹³ Bijlage 12: zorgstructuur

Als school hebben we contacten met verschillende (hulp)organisaties waarnaar we verwijzen of van wie we hulp of expertise krijgen.

De politie

De politie wordt betrokken in het proces wanneer er sprake is van een strafbaar feit, of wanneer de gemoederen hoog oplopen. De mensen die slachtoffer zijn van het pestgedrag, kunnen geadviseerd worden om contact op te nemen met de politie. Op regelmatige basis komt de wijkagent op school langs om te inventariseren of er zaken zijn die door hem opgepakt dienen te worden.

Aangifte

Indien er sprake is van een strafbaar feit, kan er aangifte gedaan worden bij de politie. Bij het doen van een aangifte, dragen we de zaak over aan de politie en zullen zij een onderzoek starten. Aangifte wordt gedaan als er strafbare feiten zijn gepleegd, bijvoorbeeld bedreiging, geweld, belediging, smaad en laster. Maar ook pesten in de vorm van discriminatie, identiteitsdiefstal, geestelijke mishandeling en het plaatsen van onrechtmatige filmpjes en/of (seksuele) afbeeldingen kan strafbaar zijn.

Wanneer er sprake is van het doen van een aangifte is het van belang zo veel mogelijk bewijs mee te nemen naar het betreffende politiebureau (internetsporen.nl):

- Data en (exacte) tijdstippen
- E-mail en internetadressen (URL)
- Gebruikersnaam en bijnamen van betrokkene(n)
- Prints van chatlogs en mailberichten
- Bewaarde sms berichten
- Schermafdrucken (via print screen of maak een foto)

Als je jonger bent dan 16 jaar is het verstandig om een volwassene mee naar het bureau te nemen. Maak altijd telefonisch een afspraak om aangifte te komen doen.

Bijlage 2 Vormen van pesten

Hoe wordt gepest?

Pestgedrag komt in verschillende vormen voor. Hieronder geven we aan welk vorm pesten zou kunnen aannemen.

Vorm

Voorbeelden

Fysiek pestgedrag <i>gebruik van fysieke middelen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Schoppen, slaan, achtervolgen • Duwen/trekken of laten struikelen • Prikken, knijpen of krabben • Spugen • Mishandeling of wapengebruik
Verbaal pestgedrag <i>uitspraken met het doel anderen te kwetsen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitschelden, na-apen of bijnamen geven • Iemand belachelijk maken • Roddelen of vernederen • Bedreigen • Discriminerende opmerkingen
Buitensluiten <i>stelselmatig buiten de groep zetten, iemand alleen er voor laten staan</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Niet mee mogen doen in pauzes of groepsopdrachten • Negeren • Zeggen dat iemand er niet bij hoort • Opsluiten
Discriminatie <i>mensen en groepen ongelijk behandelen of achterstellen op basis van (persoonlijke)kenmerken</i> <i>Artikel 1 van onze grondwet stelt dat elke vorm van discriminatie strafbaar is.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Huidskleur • Godsdienst • Ras • Seksuele geaardheid • Handicap • Maatschappelijke klasse • Politieke voorkeur
Vernieling vanuit pestgedrag	<ul style="list-style-type: none"> • Schoolspullen • Fiets • Expres iets kwijtraken van een ander
Diefstal vanuit pestgedrag	<ul style="list-style-type: none"> • Geld • Schoolspullen
Afpersing of chantage	<ul style="list-style-type: none"> • Lunch/zakgeld afnemen • Iemand dwingen iets voor je te doen

Bijlage 3 Rollen bij het pesten

Wie zijn bij pesten betrokken?

Wanneer er sprake is van pesten, zijn er verschillende rollen te onderscheiden die allemaal een eigen bijdrage leveren aan de peestsituatie. De aanpak in dit pestprotocol is dan ook gericht op al deze rollen.

Het slachtoffer

In elke schoolklas zitten kinderen die buiten de groep vallen of nergens bij lijken te horen. Leerlingen die gepest worden hebben vaak andere interesses dan de meeste leeftijdgenoten of ze doen dingen anders. Ze zijn vaak minder weerbaar en zijn daarom moeilijker in staat actie tegen het pesten te ondernemen en stralen dat ook niet uit. Vaak zijn deze leerlingen angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen uit angst om afgewezen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor de gepeste leerling in een vicieuze cirkel geraakt waar hij of zij zonder hulp niet uit komt.

Toch kan iedereen slachtoffer worden van pesten. Bij groepsvorming, worden normen gesteld; wanneer iemand buiten die norm valt, bestaat de kans dat hij/zij een slachtoffer wordt. Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in de omgeving waarin zij gepest worden geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Als ouder is het niet altijd makkelijk om te herkennen wanneer je kind gepest wordt, niet elk kind praat hierover. Dat kan te maken hebben met schaamte of angst dat het dan alleen maar erger wordt. Soms lijken problemen voor kinderen ook voor ouders onoplosbaar en heeft het daarom geen zin om erover te praten.

Er zijn signalen die kunnen wijzen op pesten.

- Niet meer naar school willen
- Prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Niet meer over school vertellen
- Slechtere resultaten
- Geen andere kinderen meer naar huis nemen, verjaardag niet willen vieren
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken
- Niet willen slapen, nachtmerries
- Niet alleen ergens naar toe durven gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Zelf blessures veroorzaken of bedenken om niet naar school te hoeven gaan of mee te gymen
- Niet meer naar een vereniging of club willen gaan

De pester

Pesters gedragen zich vaak anders in de groep dan anderen. Zij onderscheiden zich omdat zij sterker of groter dan de anderen zijn of door zich zo voor te doen. De pester lijkt populair te

zijn, maar dwingt zijn/haar positie af door stoer of onkwetsbaar gedrag te vertonen. Agressieve, pestende leerlingen zijn niet alleen fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook vaak een slecht ontwikkeld empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen. In een pester kan een gepest kind schuilen dat zich afzet tegen anderen om herhaling van gepest worden te voorkomen.

Een pestende leerling heeft niet geleerd zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pestende leerlingen hebben op de langere termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite een vriendschap op te bouwen en te onderhouden.

Meisjes pesten in drie kwart van de gevallen door middel van psychisch geweld (buiten sluiten, roddelen) en in overige gevallen door middel van fysiek geweld. Bij jongens is het net andersom: in driekwart van de gevallen door middel van fysiek geweld en voor de rest door middel van psychisch geweld.

Pesten kan een aantal oorzaken hebben:

- Een instabiele thuissituatie en negatief voorbeeldgedrag
- Een gevoelde anonimiteit (ik besta niet en moet dus iets doen om mezelf zichtbaar te maken)
- Een negatief zelfbeeld
- Het moeten spelen van een niet passende rol (anders voordoen dan je bent of wenst te zijn).
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas (de spreekwoordelijke apenrots).
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en/of verantwoordelijkheid) of juist een te sterk gevoel van autonomie.
- Culturele achtergronden.
- Een onveilige sfeer in de klas.

De meeloper

Meelopers zijn mensen die pesters verbaal of fysiek ondersteunen of aanmoedigen, soms op verzoek van de pester, soms uit eigen beweging. Vaak zijn zij in meerdere of mindere mate bang voor de pester of menen dat het gedrag 'stoer' is. Door met de pester op te trekken of mee te doen hopen meelopers te voorkomen dat zij zelf gepest worden, of dat ze zelf 'stoer' overkomen. Vooral op middelbare scholen komt het voor dat de pester een meisje is dat goed bij de jongens ligt, een of meer jongens op haar verzoek een andere klasgenoot pesten.

De omstanders

Naast meelopers zijn er ook buitenstaanders (stille omstanders/toeschouwers), personen die getuige zijn van het pesten maar er niets tegen kunnen of durven doen. Ook buitenstaanders of toeschouwers zijn vaak bang zelf slachtoffer te worden, of bang dat klikken negatieve gevolgen zal hebben. Een groot deel van de buitenstaanders keurt pesten af, dus zou graag iets tegen pestgedrag willen doen. Maar ze kunnen niet de rol van de helper op zich nemen. Mogelijke redenen hiervoor zijn:

- Gebrek aan geloof in eigen kunnen: ze denken dat ze niet effectief kunnen optreden tegen de pester.
- Bang zijn zelf het volgende slachtoffer te worden als ze zich ermee bemoeien.

- Het bij-stander-effect: als je met een groep getuige bent van iets, ben je minder snel geneigd om te helpen dan dat wanneer je als enige aanwezig bent ('als zij niks doen, waarom zou ik dan iets doen?').
- Kinderen vinden het niet nodig om te handelen, bijvoorbeeld door gebrek aan kennis: 'Is het wel zo erg als iemand niet mee mag doen?'
- Het blaming the victim fenomeen: als iemand gepest wordt, dan zal er wel iets mis met diegene of zal hij of zij het er wel naar gemaakt hebben.

Buitenstaanders spelen een hele belangrijke rol in het voortduren of stoppen van pesten. Door niet in te grijpen, stemmen ze impliciet met het pestgedrag in; wie zwijgt stemt toe.

De helper

Vaak zitten in een groep één of meerdere helpers. Helpers hebben van alle groepen de sterkste overtuiging dat pesten niet deugt en hebben het grootste geloof in eigen kunnen om het slachtoffer te verdedigen. Ze zijn emotioneel stabiel en dus niet snel van slag. Ook zijn ze vaak cognitief vaardiger, hebben een groter waarnemingsvermogen en kunnen beter analyseren en redeneren.

Jongere kinderen nemen vaker de rol van helper in hun klas op zich dan oudere kinderen. Verondersteld wordt dat jongere kinderen minder afhankelijk zijn van het oordeel van hun leeftijdsgenoten en hun positie in de klas dan oudere kinderen. Sommige kinderen nemen slechts af en toe de rol van helper op zich, bijvoorbeeld in de subgroep waarin ze zitten. Zo kan het zijn dat een pester in een andere subgroep de rol van helper heeft, als een van zijn meelopers wordt gepest bijvoorbeeld. Als er meerdere helpers in de klas zitten, is de kans groter dat het pestgedrag stopt. Helpen kan door het slachtoffer te troosten, dan voelt deze zich niet minder alleen ervoor staan. Melden van pestgedrag bij anderen (bijvoorbeeld mentor of coördinator) helpt ook, net als het aanspreken van pesters.

ANTI PESTCONTRACT

Klas:

Schooljaar:

Als leerling van het Lorentz Lyceum verklaar ik dat:

1. Ik een ander behandel zoals ik zelf behandeld wens te worden.
2. Ik een ander zichzelf laat zijn.
3. Ik niet gelijk met een oordeel klaar sta.
4. Ik een ander niet op het uiterlijk aanspreek.
5. Ik niemand uitscheld.
6. Ik niemand buitensluit.
7. Ik van een ander afblijf
8. Ik van een andermans eigendommen afblijf en verniel.
9. Ik een ander niet bedrieg.
10. Ik naar een ander luister.
11. Ik een ander niet uit lach, ook niet met anderen.
12. Ik niet steeds let op wat een ander doet.
13. Ik niet achterbaks doe.
14. Ik niemand zal pesten.
15. Ik het duidelijk aangeef wanneer iemand vervelend is.
16. Ik meld aan de mentor of veiligheidscoördinator wanneer ik of een ander wordt gepest.

Als leerling van het Lorentz Lyceum houd ik mij aan dit contract en meld het direct aan mijn mentor of de veiligheidscoördinator wanneer iemand dit niet doet.

NAAM	NAAM	NAAM	NAAM
1.	10.	19.	28.
2.	11.	20.	29.
3.	12.	21.	30.
4.	13.	22.	31.
5.	14.	23.	32.
6.	15.	24.	
7.	16.	25.	
8.	17.	26.	
9.	18.	27.	

Bijlage 5 social media code

Let op:

- Je bent altijd persoonlijk verantwoordelijk voor wat je online zet.
- Online informatie staat bijna altijd voorgoed op het internet en is blijvend vindbaar.
- De grenzen van wat strafbaar is op het internet zijn duidelijk. De wetten en regels die zijn vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht zijn ook van toepassing op het internet. Wat in het echte leven niet mag, mag ook niet op het internet.
- Bij gedragingen met een strafrechtelijk karakter, zoals dreigementen, smaad of laster neemt de schoolleiding maatregelen, naast de maatregelen die politie en justitie nemen.

Wat doe je wel ....

- Ook op het internet gedraag ik me respectvol, ik stuur dus alleen positieve berichtjes of filmpjes naar en over anderen.
- Ik denk na over de consequenties voor ik iets deel, retweet of doorstuur.
- Ik heb een nette profielfoto.
- Als ik iets op het internet zet waar anderen in beeld zijn of wat gaat over anderen, vraag ik altijd toestemming.
- Als ik in de les gebruik maak van mijn telefoon en specifiek van social media, is dat altijd met toestemming van de docent.
- Als ik online voorbeelden tegenkom die bij mij, medeleerlingen of medewerkers van de school een gevoel van onveiligheid kunnen geven (zoals online pesten, kleineren of bedreigen) bespreek ik dit met mijn ouders, mijn mentor of met de veiligheidscoördinator. Ik reageer zelf niet online.
- Als ik zelf online gepest, getreiterd of bedreigd word, dan bewaar ik de berichten en maak printscreens van bijvoorbeeld facebook, twitter of instagram. Als je melding hiervan maakt, is dit bij de politie en schoolleiding je bewijsmateriaal.

Wat doe je niet..

- Het is niet verstandig persoonlijke informatie op social media te zetten (bijvoorbeeld adres, school of telefoonnummer).
- Ik zet geen persoonlijke informatie van anderen online.
- Ik zet niets op internet waar anderen in beeld zijn of gaat over anderen zonder hun toestemming. Dit geldt ook voor het doorsturen of delen van gekregen berichten.
- Ik zet geen rare foto's, filmpjes of berichtjes online. Ik zet geen negatieve berichten over de school online.
- Ik scheld of vloek niet op sociale media en pest, treiter of bedreig niemand. Ik val ook niemand lastig.
- Ik verstuur geen vervelende berichten onder een verzonnen naam of uit naam van iemand anders.

Bijlage 6 Protocol alcohol en drugs

- Het Lorentz Lyceum verbiedt het om alcohol, drugs of medicijnen die niet aantoonbaar door een arts zijn voorgeschreven binnen de schoolgebouwen of het terrein van de school te brengen.
- In het geval dat de school weet, dan wel een redelijk vermoeden heeft, dat iemand drugs/medicijnen binnen een schoolgebouw of schoolterrein heeft gebracht of bij zich heeft, moet deze persoon de goederen afgeven. De school geeft hiervoor geen schadevergoeding en is niet aansprakelijk voor de schade, in welke zin dan ook, die voortvloeit uit deze maatregel.
- De school verbindt deze regel en maatregel als voorwaarde tot toelating tot schoolgebouw of schoolterrein en dit staat ook opgenomen in het schoolreglement.
- Indien nodig vraagt de school preventieve ondersteuning van de politie. Wijk- en jeugdagent evenals AM support kunnen in mentorlessen worden ingezet om leerlingen voorlichting te geven over alcohol en drugs.
- De conrector leerlingbegeleiding neemt in ieder geval contact op met de politie voor een strafrechtelijke afhandeling.
- Ingeleverde drugs (soft en hard) en medicijnen draagt de school over aan de politie voor vernietiging.
- Als door signalen of uit een gesprek blijkt dat een leerling onder invloed is, dan zal de school hierop reageren. De leerling die onder invloed van alcohol of drugs de lessen volgt, wordt uit de les verwijderd.
- De betreffende coördinator gaat met leerling in gesprek en informeert de ouders. Na intern overleg (tussen zorgadviesteam en schoolleiding) schakelt de school eventueel de politie in.
- Het Lorentz Lyceum heeft het recht op kluiscontrole. In de algemene huurvoorwaarden van de kluisjes staat dit ook vermeld. De politie mag bij de kluiscontrole aanwezig zijn ter assistentie, maar niet zelf de kluisjes openen.
- Het alcohol – en/of drugsgebruik op schoolfeesten is niet toegestaan. Bij aankomst op een schoolfeest kan een alcoholtest worden afgenomen en tassen worden gecontroleerd.

Bijlage 7 Meldcode Huiselijk Geweld

Meldcode

Bij het opstellen van dit protocol is rekening gehouden met de geldende richtlijnen rondom privacy zoals die zijn vastgelegd in de Quadraam-gedragscode, het Privacyprotocol van Quadraam en de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Daarbij is gebruik gemaakt van de 'Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het Voortgezet Onderwijs' van het Nederlands Jeugd Instituut/landelijk steunpunt ZAT.

Preventieve aanpak

Om het voor de medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling vroegtijdig te signaleren en om stappen van deze meldcode te zetten, zorgen we voor:

1. Binnen het Lorentz Lyceum en aan ouder(s) / verzorger(s) bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van deze meldcode.
2. Binnen het zorgteam aandacht wordt besteed aan de meldcode waarbij ook gemeld wordt welke deskundigen beschikbaar zijn om medewerkers te ondersteunen in het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en in het zetten van de stappen van deze code.
3. De contactpersonen zijn zodanig geschoold dat zij ook in staat zijn collega's te ondersteunen bij het signaleren en het zetten van stappen van deze code.

Stappenplan

Voorafgaand aan het stappenplan geldt het algemene advies dat zorgen en signalen steeds met ouder(s) / verzorger(s) besproken worden. Hoe langer er wordt gewacht met het gesprek met ouder(s) / verzorger(s), hoe hoger de drempel wordt om het gesprek aan te gaan.

1. Signaleren en in kaart brengen van signalen

Breng de signalen die vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast in SOM (vertrouwelijk). Bespreek je gevoelens/vermoedens met de zorgcoördinator. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van het signaleringsinstrument. Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Worden hypothesen en veronderstellingen vastgesteld, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht. Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een collega, meld de signalen bij de algemeen directeur of het College van Bestuur. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing. Als er signalen zijn van seksueel misbruik of seksuele intimidatie van een leerling door een collega dan is er sprake van een

wettelijke meldplicht voor medewerkers van het Lorentz Lyceum en een aangifteplicht voor het bevoegd gezag.

2. Collegiale consultatie

De zorgcoördinator vraagt zo nodig advies aan Veilig Thuis (samengevoegd, AMK en Huiselijk Geweld), zie www.vooreenveiligthuis.nl.

3. Gesprek met de leerling en/of ouder(s) / verzorger(s)

Bespreek de signalen met de ouder(s) / verzorger(s) en/of de leerling. Vraag altijd ondersteuning bij het voorbereiden en/of het voeren van dit gesprek aan de zorgcoördinator. Eventueel kan hij/zij ook nog advies vragen bij Veilig Thuis.

De gespreksagenda ziet er als volgt uit:

- leg het doel van het gesprek uit.
- beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan
- nodig uit om een reactie hierop te geven.
- kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van wat u hebt gezien, gehoord en waargenomen.
- van belang is dat zo'n gesprek altijd schriftelijk wordt vastgelegd in Presentis.

4. Weeg de aard en ernst van het huiselijk geweld of kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen van het ingewonnen advies en het gesprek met de leerling/ouder(s) / verzorger(s) het risico op huiselijk geweld of de kindermishandeling, deze afweging wordt gemaakt door het ZAT. Ook deze afweging wordt schriftelijk vastgelegd.

5. Beslissen: zelf hulp organiseren of direct melden

Deze stap is bij voorkeur het resultaat van bespreking in een multidisciplinair team (ZAT). Daarbij dienen concrete afspraken gemaakt te worden over wie welke actie onderneemt.

Optie 1: hulp op gang brengen:

Als het ZAT meent, op basis van de afweging in stap 4, dat er voor de leerling en het gezin redelijkerwijs voldoende hulp kan worden georganiseerd om het kind tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling te beschermen:

- organiseert de zorgcoördinator de noodzakelijke hulp.
- volgt het ZAT de effecten van deze hulp.
- doet de school alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Optie 2: melden bij Veilig Thuis en bespreken met de leerling en ouder:

Als het ZAT vindt dat de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermd kan worden, of als het ZAT betwijfelt of er met hulp voldoende bescherming kan worden geboden:

- meldt de zorgcoördinator het vermoeden bij Veilig thuis. Hij / Zij sluit daarbij zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geeft duidelijk aan welke informatie eventueel van anderen afkomstig is;
- overlegt de zorgcoördinator met Veilig Thuis wat de school na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, kan doen om de leerling tegen het risico op huiselijk geweld of mishandeling te beschermen;
- bespreekt de jaarlaagcoördinator in principe samen met de zorgcoördinator de melding vooraf met de leerling (vanaf 12 jaar) en de ouder(s) / verzorger(s) (als de leerling onder 16 jaar is). Daarbij wordt uitleg gegeven waarom een melding wordt gedaan en wat het doel daarvan is. Leerling en ouder(s) / verzorger(s) worden uitdrukkelijk om een reactie gevraagd.
- overleggen jaarlaagcoördinator en zorgcoördinator als de leerling of ouder(s) / verzorger(s) bezwaar maken, of hieraan tegemoet kan worden gekomen. Zij betrekken daarbij de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerlingen door het doen van een melding daartegen te beschermen. Er wordt melding gedaan als naar het oordeel van zorgcoördinator en mentor de bescherming van de leerling de doorslag moet geven.

Het doen van een melding zonder dat de signalen met de ouder(s) / verzorger(s) en/of de leerling zijn besproken is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de leerling, die van uzelf, of die van een ander in het geding is.
- u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s) / verzorger(s) / leerling door dit gesprek het contact met u zullen verbreken.

Signaleringslijst kindermishandeling 12-18 jaar

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen (jongeren) in de leeftijd van 12-18 jaar. [De signaleringslijst](#) is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind (of de jongere) uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen/jongeren waarvan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

Bijlage 8 ondersteuningscarrousel

Ondersteuningscarrousel

Aan wie	Wat	Wie	Wanneer	Aantal
Leerlingen klas 1 t/m 3	Modules executieve vaardigheden	Cathrien Derksen Marieke de Boer Stagiaires trajectklas	Gehele jaar Tijdens mentoruren	7 modules
Leerlingen klas 1 t/m 3	Weerbaarheidstraining	Yuri Römer	Donderdag 6 ^e /7 ^e uur	2x
Leerlingen klas 1 t/m 3	Faalangstreductie	Carla Franssen Patty Ng-a-Tham		
Leerlingen klas 1 t/m 3	SOVA	Carla Franssen	Donderdag 6 ^e / 7 ^e uur	6x
Leerlingen klas 3	Goed is beter dan best	Marlise Hulsebosch		1x
Alle leerlingen	Individuele oplossingsgerichte gesprekken	Cathrien Derksen Patty Ng-a-Tham Manon Hassink		
Leerlingen bovenbouw	Executieve vaardigheidstraining	Carlijn Gaasbeek Carla Franssen	Individueel moment	
Leerlingen examenjaar	Examenvreestraining			

Bijlage 9 Schema pestsituaties

Pestsituatie

Eerste actie: bespreken en onderzoeken *Doel: alle informatie is bekend*

Mentor, jaarlaagcoördinator of veiligheidscoördinator gaan in gesprek met pester(s) en gepeste(n)

Tweede actie: Advies formuleren *Doel: helder en eenduidig advies*

Door de veiligheidscoördinator wordt een advies gegeven over maatregelen of een stappenplan voor betrokken leerlingen aan de coördinator en schoolleiding. In dit advies is ook informatie meegenomen van de mentor en/of het ondersteuningsteam. De jaarlaagcoördinator bepaalt in eerste instantie de maatregel en/of het stappenplan, is de situatie heel ernstig dan doet de schoolleiding dit.

Er worden afspraken gemaakt.

Ouders/verzorgers op de hoogte

Houdt iedereen zich aan de afspraken?

NEE

Derde actie: maatregelen *Doel: passende straf geven en hulp bieden*

Hulp aan gepeste of pester

Gesprekken met mentor en/of ondersteuningsteam, deelname ondersteuningscarrousel, gesprekken interne contactpersoon, inschakelen ondersteuningsteam en/of ZAT overleg, doorverwijzing externe hulp (Politie, meldpunt discriminatie, hulpverlening)

Straf voor pester

- Interne ordemaatregel

Vierde actie: monitoren *Doel: goede nazorg en een veilige omgeving bieden*

- Veiligheidscoördinator zorgt voor verslaglegging
- Mentor bewaakt groeps sfeer in de klas en voert gesprekken met betrokken leerlingen. Informeert zo nodig (veiligheids)coördinator.

JA

Monitoren in de klas en pauzes door de mentor, jaarlaagcoördinator en veiligheidscoördinator.

Bijlage 10 De 5 sporen aanpak

De vijf sporenaanpak

Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders, de klas- of groepsgenoten en de school.

Spoor 1: Het gepeste kind steunen

Dit richt zich op:

- Het probleem van het kind serieus nemen
- Luisteren naar wat er gebeurd is
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- Samen met het kind werken aan die oplossingen
- Het aanbieden van hulp door de veiligheidscoördinator eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining)
- Zorgen voor vervolggesprekken.
- Het aanbieden van hulp het (ZAT)

Spoor 2: De pester steunen

Dit richt zich op:

- Het confronteren van de jongere met zijn/haar gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester en het slachtoffer.
- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- Het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als pedagogisch medewerker (of leerkracht) daaraan gaat doen
- Grenzen stellen en die consequent handhaven
- Het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- Zorgen voor vervolggesprekken.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
- Het aanbieden van hulp het (ZAT)

Spoor 3: De ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester steunen

Dit richt zich op:

- Ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
- Ouders informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind
- Met ouders overleggen over manieren om peestsituaties aan te pakken

- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp (zorgteam etc.).

Spoor 4: De andere kinderen betrekken bij de oplossing van het pesten

Dit richt zich op:

- Met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin -Met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen. Periodiek wordt hier op teruggekomen en gekeken naar de vorderingen

Spoor 5: Als instelling de verantwoordelijkheid nemen

Dit richt zich op:

- Het Lorentz Lyceum dient er voor te zorgen dat de directie, de veiligheidscoördinator, mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en de aanpak er van.
- Het Lorentz Lyceum dient te werken aan een goed functionerend anti-pest beleid, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is

Bijlage 11 No blame aanpak

LEIDRAAD No Blame aanpak (een interventie methode om pesten te stoppen)

De No Blame approach is een oplossingsgerichte methode die in tegenstelling tot de probleem georiënteerde methode ervan uit dat er geen uitgebreide probleemanalyse noodzakelijk is om een probleem op te kunnen lossen. De No Blame methode is dan ook gericht op de mogelijke oplossing van het probleem – het slachtoffer te helpen en het pesten te stoppen. Hoe het probleem eruit ziet, hoe het is ontstaan en wie de dader is, is bij deze methode niet van cruciaal belang.

Het bijzondere van deze methode is dat, ondanks de serieuze problematiek van het pesten er niet gestraft wordt. De aanpak vertrouwt op de resources en bekwaamheden van kinderen goede oplossingen te bedenken en toe te passen. De No Blame aanpak is een makkelijk toe te passen en waardevol instrument om het pestgedrag te laten stoppen en het slachtoffer te helpen.

De leidraad voor de 7 stappen (zie beneden) laat je zien hoe je de stappen kan toepassen en in praktijk brengen.

Voorbereiding Stap 1: gesprek met het slachtoffer

Om jezelf voor te bereiden op een gesprek met een gepeste leerling kan het handig zijn de volgende vragen voor jezelf te stellen:

- Wat weet je over deze leerling?
- Wat is me opgevallen de laatste tijd m.b.t. deze leerling?
- Is de leerling de laatste weken/maanden veranderd?
- Welke positieve eigenschappen heeft deze leerling?
- Wil ik de ouders inlichten of niet?

Voor de leerlingen is het fijn dat ze worden waargenomen en dat iemand geïnteresseerd is in hun situatie.

Bestaat de mogelijkheid dat de peestsituatie opnieuw gaat optreden kan je met de leerling afspreken dat hij/zij jou altijd kan benaderen.

Stap 1 Gesprek met het slachtoffer Aanpak gesprek met het slachtoffer:

- relatie opbouwen
- vertrouwen opbouwen
- rustig in gesprek komen

Enkele voorbeelden (als leerling als gevolg van pestgedrag niet op school was)

- *fijn dat je gekomen bent*
- *ik ben blij dat je naar school bent gekomen voor dit gesprek*

- *Maak je niet ongerust. Het gaat niet over je prestaties of dat je er enkelen dagen niet op school was dat komt wel goed*

Het is handig te beginnen met je eigen waarnemingen over wat er gebeurd is dat geeft de leerling het gevoel dat je op de hoogte bent en dat hij/zij er niet alleen voor staat.

Enkele voorbeelden

- *Het is me opgevallen dat je de laatste tijd vaker ziek was*
- *Je bent een goede voetballer ik zie je de laatste tijd niet meer meedoen*
- *Het valt me op dat je de laatste tijd alleen speelt op het schoolplein en ik vraag me af of er reden is daarvoor?*
- *Je ouders zijn bezorgd*

Vragen hoe het met de leerling gaat

Het is belangrijk de leerling de mogelijkheid te geven te openen. In deze fase gaat het er niet om wat allemaal precies gebeurd is binnen de peetsituatie maar eerder om contact en na te gaan hoe het met hem/haar gaat op school in het algemeen.

Enkele voorbeelden

- *Ga je graag naar school?*
- *Voel je je hier op je gemak?*
- *Ik heb de indruk dat je je de laatste tijd niet op je gemak voelt op school – ik ken je anders. Is dat zo?*

Vraag naar de wens om verandering

Waarschijnlijk vertelt het slachtoffer dat het niet zo goed gaat, dat er moeilijkheden zijn met andere leerlingen. Dit is een goede gelegenheid te vragen of de leerling graag wil dat het weer goed komt of weer beter gaat worden op school.

- *Stel dat het weer zo kan worden als vroeger wil je dat?*
- *Wil je graag dat jouw situatie veranderd/verbeterd?*
- *De situatie zo als die nu is, is niet leuk. Niet voor jou maar ook niet voor de klas. Ik heb er alle vertrouwen in dat we dat kunnen veranderen en ik weet ook al hoe. Wil je dat?*
- *Ik wil je graag weer zien lachen, zie je dat voor je?*
- *Ik weet zeker dat ik je kan helpen, wil je dat?*

Positief en betrokken zijn

Normaal gesproken willen de slachtoffers dat de situatie beter wordt. Maar omdat het slachtoffer de laatste tijd veel heeft meegemaakt hebben sommige leerlingen er geen vertrouwen meer in dat het weer beter wordt. Daarom is het belangrijk een positieve instelling tegenover het slachtoffer te benadrukken en te laten zien dat je een weg weet uit deze situatie.

- *Het is niet in orde wat er gebeurd is!*

- *Ik vind het belangrijk dat niemand bang naar school hoeft te gaan.*
- *Ik wil graag dat jij je lekker kan voelen op school. Niemand hoeft bang naar school te gaan ook jij zou niet bang hoeven te zijn.*
- *Jij bent niet de enige die dit overkomt. Dit is ook anderen overkomen. Het is eerder gelukt dit soort situaties te stoppen en ik weet hoe we jouw situatie kunnen veranderen.*
- *Ik weet zeker dat het niet erger gaat worden voor jou. Ik ben overtuigd dat jouw situatie gaat verbeteren nadat wij maatregelen hebben genomen. Wat denk je, wil je het proberen?*

Uitleg geven over de aanpak

Nadat de leerling heeft verteld dat hij/zij graag wil dat de situatie gaat veranderen en jij hebt verteld dat jij er alles aan gaat doen dat de situatie gaat veranderen, is het moment gekomen uit te leggen wat je gaat doen.

1. Uitleg geven over de steungroep

- *Ik ga met enkele leerlingen uit je klas praten.*
- *Met hen ga ik overleggen hoe wij jouw situatie en die van de klas kunnen verbeteren.*
- *Er zijn kinderen bij de steungroep die jij leuk vindt maar er zitten ook kinderen bij die niet aardig tegen je deden.*

2. Slachtoffer erbuiten houden

- *Jij hoeft niets te doen – ik ga alles regelen.*
- *Jij hoeft er niet bij te zijn – ik ga het gesprek voeren.*

3. Zekerheid geven

- *Het is belangrijk voor jou te weten dat niemand gestraft wordt en niemand in de problemen komt.*
- *Ik ga niets doen waardoor Bas (pester) nog bozer op je gaat worden. Niemand die meedoet aan het gesprek komt in de problemen.*

Leerlingen voor de steungroep kiezen (samen met het slachtoffer)

Uit de praktijk blijkt dat het handig is met medeleerlingen te beginnen die positief bezet zijn.

- *Wie vind je aardig, met wie wil je graag bevriend zijn?*
- *Wie uit de klas is je vriendje/vriendin?*
- *Wie heeft je wel eens geholpen/ wie denk je zal je helpen?*

Het kan soms moeilijk zijn om te vragen, welke kinderen de problemen veroorzaken. Dat zou als klikken kunnen worden beschouwd.

- *Om je te kunnen helpen moet ik weten wie niet aardig/lelijk tegen je doet.*
- *Wie doet naar tegen je (hoofdacteurs)?*

- *Wie doet er nog mee, wie is er verder bij betrokken(meeloper, toeschouwer)?*

Vertrouwelijkheid en brief of tekening

Misschien vindt het slachtoffer het leuk om een brief te schrijven aan de groep of een tekening te maken om te laten zien of horen hoe het met hem/haar gaat of hoe hij of zij zich voelt door de pestsituatie. Jij legt uit aan de leerling dat jij de brief in de groep gaat voorlezen. Hij zij hoeft dus verder niets te doen. De rest kan hij/zij aan jou overlaten.

Misschien zijn er dingen besproken die je absoluut niet verder mag vertellen, als dat niet eerder al afgesproken is, is nu het moment hierover afspraken te maken. Soms wil het slachtoffer niet dat zijn naam genoemd wordt – dat is helaas niet mogelijk. Je kan uitleggen dat je geen details over de omstandigheden hoeft te noemen maar de leerlingen moeten wel weten over wie het gaat.

Afspraak maken over nabespreking

Aan het eind van het gesprek maak je een afspraak over de nabespreking over 8 tot 14 dagen. De leerling zelf hoeft verder niets te doen maar je geeft haar/hem wel opdracht te kijken in hoeverre de situatie is veranderd. Voor het geval dat de leerling heel bang is, is het handig af te spreken dat hij/zij altijd bij jou terecht kan.

Vorbereidingsfase voor stap 2 (praten met steungroep)

De steungroep bevat 6 tot 8 leerlingen.

- Aanvoerder
- Meeloper
- Leerlingen die tot nu toe niets met het pestgedrag te maken hadden en tot een oplossing kunnen bijdragen
- 50 % Aanvoerder, meelopers
- 50% andere leerlingen

Uitnodiging steungroep (nog steeds voorbereidingsfase)

- De uitnodiging is persoonlijk (op middelbare scholen worden scholieren vaak schriftelijk uitgenodigd)
- De uitnodiging wordt uitgesproken als een wens om hulp/steun bij de oplossing van een probleem
- De reden voor de uitnodiging wordt nog niet precies genoemd

Gesprek met de steungroep (nog steeds voorbereidingsfase)

- Het gesprek vindt plaats tijdens lestijd
- Hierbij is het handig rekening te houden met leerkrachten van leerlingen uit andere klassen mbt toetsen enz.
- Het gesprek duurt gemiddeld een half uur tot drie kwartier

- De steungroep steunt de leerkracht met het doel de peestsituatie te laten stoppen – de groep steunt niet de gepeste leerling
- Binnen school zijn normaal gesproken de leerkrachten verantwoordelijk de peestsituatie te beëindigen. Alleen hebben de leerkrachten hierbij hulp nodig van de leerlingen. Juist die hulp vraag jij van de steungroep
- De leerkracht die het gesprek met de steungroep leidt moet vertrouwen van de groep hebben
- Het is niet handig een leerkracht het gesprek te laten leiden die zelf op dit moment onderdeel van het probleem is of met de leerlingen uit andere redenen niet goed overweg kan

Vorbereitung voor jezelf (houding, instelling) Mijn houding tegenover de steungroep

- *Hoe blijf ik waardierend ondanks de moeilijke situatie?*
- *Hoe voorkom ik het maken van verwijten tegenover de pester of meelopers?*
- *Hoe maak ik de leerlingen duidelijk dat ik hun steun nodig heb?*
- *Duidelijk de sterke kanten en bekwaamheden van de leerlingen benoemen*

Hoe bouw ik het gesprek op met de steungroep

- *Duidelijk sturen*
- *Blijf waardierend*
- *Niet oordelen*
- *Geen eigen ideeën inbrengen voor de oplossing*
- *Verwijten onderling vriendelijk onderbreken*
- *Niet reageren op provocaties of aanvallen tegenover het slachtoffer*
- *Leidt het gesprek steeds weer naar de toekomst (hoe kan de situatie verbeteren?)*
- *Houdt oogcontact*
- *Betrek alle leerlingen van de steungroep bij het gesprek – iedereen is belangrijk voor de oplossing*

Einde voorbereiding stap 2

Stap 2 Organiseer een bijeenkomst met de steungroep Het gesprek met de steungroep (nu echt)

- Voorbereiding ruimte
- Kring of ronde tafel
- Goede sfeer creëren
- Begroeting van ieder kind
- Soms een hand geven als teken dat hier iets belangrijks gaat gebeuren

Inleiding gesprek

In het begin weten de leerlingen nog niet wat hun te wachten staat. Het is daarom handig een positieve insteek te kiezen

- Fijn dat jullie hier zijn
- Jullie zijn uit de les gehaald, ik hoop dat dat geen probleem is voor jullie
- Je kan de groep informeren hoe lang het gesprek gaat duren

Je komt tot het onderwerp

- *Jullie vragen zich zeker af waarvoor jullie hier gekomen zijn*
- *De reden is dat ik jullie hulp nodig heb*
- *Met jullie medeleerling (Bas) gaat het niet zo goed*
- *Bas vindt het niet meer leuk op school*

Stap 3 Uitleg probleem

Op dit moment is het belangrijk geen verwijten te maken, in de ik-taal te spreken en te laten zien dat jij je zorgen maakt

- *Ik maak me zorgen over Bas. Ik wil deze situatie graag verbeteren*
- *Ik ben geschrokken over het feit dat iemand op onze school bang is om naar school te gaan omdat hij zich niet meer veilig voelt.*
- *Ik vind het belangrijk dat onze school een veilige plek is voor alle leerlingen. Ik denk dat wij allen een steentje kunnen bijdragen dat niemand bang hoeft te zijn op school. Daarom heb ik jullie uitgenodigd om jullie te vragen wat wij met zijn allen zouden kunnen doen dat Bas zich weer veilig voelt op school.*

Belangrijk: Geen feiten noemen wat er precies is gebeurd in de peestsituatie. Je gaat ook geen details vertellen waarover je met het slachtoffer hebt gepraat. In eerste instantie ga jij vertellen hoe het slachtoffer zich voelt. Ook het woord “pesten” ga je niet gebruiken. Voor het geval dat het slachtoffer een tekening heeft gemaakt of een brief heeft geschreven kan jij die nu aan de groep voorlezen of laten zien.

Aan het einde van deze fase is het iedereen in de groep duidelijk wat het probleem is.

Stap 4 Deel de verantwoordelijkheid

Omgaan met schuld verwijten

Nadat het probleem is uitgelegd voelen sommige kinderen zich misschien ongemakkelijk. Nu is het belangrijk duidelijk te maken aan de groep dat het hier niet om straf of schuld gaat maar dat wij hier met zijn allen zijn om de situatie te verbeteren.

Voor het geval dat leerlingen uit de steungroep beginnen met verwijten of iemand gaan beschuldigen is het handig er niet op de verwijt in te gaan maar naar de toekomst te kijken.

- *Het is niet belangrijk voor mij uit te zoeken wie wat gedaan heeft maar hoe wij het probleem kunnen oplossen en wat wij kunnen doen dat Bas weer naar school gaat.*
- *Er zijn een hoop dingen gebeurd die niet leuk zijn. Het verleden kunnen wij niet meer veranderen. Maar wij kunnen met zijn allen kijken hoe het in de toekomst beter kan worden.*

Waarom heb je deze leerlingen in de steungroep gevraagd?

Nadat de leerlingen hebben gehoord wat het probleem is vragen zij zich soms af waarom zij erbij zitten. De leerlingen willen dan vaak weten waarom zij zijn uitgenodigd om te helpen. Het is dus handig tegenover iedere leerling een reden te kunnen noemen waarom hij/zij erbij zijn.

- *Ik heb jullie uitgenodigd omdat jullie volgens mij de juiste leerlingen zijn die mij kunnen helpen*
- *Jullie kennen Bas en jullie klas het best*
- *-Ik heb jou (naam) uitgenodigd omdat het mij al vaker opviel dat jij goede ideeën hebt hoe je iemand kan helpen*
- *Jij (naam) hebt een goed contact met de meeste leerlingen uit de klas. Het is eenvoudig voor jou anderen dingen uit te leggen die voor de klas belangrijk zijn.*
- *Jouw docent heeft mij verteld dat jij (naam) altijd heel betrokken bent als het met iemand niet goed gaat.*

Stap 5 Ideeën en voorstellen verzamelen

Nu is het voor de kinderen in de steungroep duidelijk dat niemand gestraft of beschuldigd wordt. Dat geeft hun gelegenheid naar oplossingen te kijken. Ieder kind krijgt de ruimte eigen ideeën in te brengen om de situatie te verbeteren.

- *Hebben jullie een idee wat ieder van jullie zou kunnen doen?*
- *Wat zouden jullie leuk vinden als jullie in deze situatie waren?*

Het is belangrijk de verzamelde ideeën vast te houden en ieder idee aan een leerling te koppelen

- *Wil jij (naam) Bas het huiswerk thuis langsbrengen*
- *Wil jij (naam) met Bas op het schoolplein spelen*
- *Wil jij (naam) met Bas een keer afspreken om te spelen*

Stap 6 Spreek je vertrouwen uit tegenover de groep

Bedanken

Je bedankt de steungroep voor al die goede ideeën en de steun. Je geeft de verdere oplossing in hun handen.

- *Ik wil jullie bedanken voor jullie hulp*
- *Jullie hebben veel ideeën verzameld en ik weet zeker dat het voor Bas zo weer mogelijk wordt om zich goed te voelen. Ik denk dat het voor de hele klas fijn is als de sfeer weer beter wordt.*
- *Ik vertrouw op jullie steun en ben overtuigd dat jullie dat voor elkaar krijgen.*

Nabespreking afspreken

Aan het eind van het gesprek met de steungroep maak jij een afspraak voor een nabespreking

- *Over 10 tot 14 dagen wil ik graag nog eens met jullie praten om te horen hoe jullie de situatie inschatten*
- *Ik ga jullie dus nog eens uitnodigen*
- *Ik ga jullie dan een op een vragen voor een gesprek*
- *Ik weet nog niet precies wanneer maar ik ga jullie dan direct aanspreken*

Afscheid met handslag (sommige leerkrachten werken met briefjes waarop de hulpopdrachten van het enkele kind staan en die zij het kind meegeven).

Stap 7 Nabespreking met het slachtoffer

Na de situatie vragen. Kinderen vertellen normaal gesproken uit zichzelf over de ontwikkeling. Als je wel vragen wilt stellen:

- *Hoe ging het de laatste weken?*
- *Hoe voel je je nu?*
- *Wat is er verbeterd?*
- *Wat heb je verder nog nodig, wat wil je nog graag anders?*
- *Is er nog iets dat ik voor je kan doen?*

Afsluiting

Als de situatie verbeterd is:

- *Als de situatie weer slechter gaat worden – laat het me a.u.b. snel weten als de situatie niet voldoende is verbeterd*
- *Ik ga nu met jouw medeleerlingen praten en dan opnieuw met jou overleggen wat wij het beste verder kunnen doen*

Nabespreking met de steungroep leden (apart)

Met ieder lid van de steun groep voer je een apart gesprek. Door de leerling apart te spreken heeft deze de mogelijkheid eerlijker te zijn wat tot een betere begrip kan leiden. Ook is het uit preventie reden van voordeel ieder lid van de groep op haar of zijn bijdrage voor de oplossing aan te spreken. Omdat de leerling zich persoonlijk verantwoordelijk voelt. Het is niet om de leerling te controleren of alsnog te beschuldigen of straffen. Ook hier is het belangrijk waardering te tonen voor de bijdrage van ieder leerling van de steungroep.

Tijd:

Uitnodiging:

Pauze:

De gesprekken duren tussen 5 tot 10 minuutjes.

Het is handig van tevoren vast te leggen in welke volgorde de leerlingen naar je toe komen. Je kan de gesprekken ook bijvoorbeeld in de pauze of op het schoolplein voeren en dan over meerdere dagen verdelen. Het is echter niet handig de gesprekken onder tijdsdruk te voeren ook al zijn het maar korte gesprekken.

Opbouw gesprek:

- *Wij hadden afgesproken dat ik iedereen nog eens aanspreek hoe het nu gaat met Bas. Ik ben benieuwd hoe jij de situatie nu inschat en of jij vindt dat de situatie verbeterd is.*
- *Vind jij het goed dat wij nu over de situatie gaan praten?*
- *Fijn dat jij bent gekomen – is het oké voor jou nu uit de les te worden gehaald?*

Aansluitend vraag jij de leerling over de situatie:

- *Wat heb jij waargenomen?*
- *Wat denk jij hoe het nu gaat met Bas?*
- *Wat denk jij dat is verbeterd?*
- *Wat denk jij zou moeten gebeuren dat Bas zich beter voelt in de klas?*
- *Hoe vond jij de steungroep?*
- *Hoe gaat het met jou nu?*

Afsluiting

Als de situatie is verbeterd bedank je de leerling voor de steun en hulp.

Als de situatie niet voldoende is verbeterd dan geef jij aan dat er nog een bijeenkomst met de groep zal plaatsvinden en dank jij de leerling voor de hulp.

Bijlage 12 Routekaart ondersteuning

ROUTEKAART ondersteuningsprocedure Lorentz Lyceum

